

СЕКЦІЯ 2. ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

УДК 631.8.022.3

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-65

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Вогнівенко Л.П., канд. с.-г. наук, доцентка

Херсонський державний аграрно-економічний університет

<https://orcid.org/0009-0002-6381-6659>

Качур Г.М., здобувач вищої освіти

Херсонський державний аграрно-економічний університет

<https://orcid.org/0009-0009-9059-9495>

Анотація. У тезах розглядаються європейські пріоритети сталого розвитку землекористування, зокрема основні стратегічні ініціативи Європейського Союзу, які спрямовані на досягнення кліматичної нейтральності та збереження природних ресурсів. Окрема увага приділяється Європейській зеленій угоді, стратегії біорізноманіття та програмі "Ферма до виделки", а також успішним прикладам сталого землекористування в країнах ЄС. Обговорюються практики агролісівництва, органічного землеробства та відновлення деградованих земель як основа для досягнення сталого розвитку. Презентуються перспективи розвитку сталого землекористування в Європі, що включають інноваційні технології, співпрацю між країнами ЄС та законодавчі ініціативи для підтримки сталих практик.

Ключові слова: сталий розвиток, землекористування, Європейська зелена угода, біорізноманіття, агролісівництво, органічне землеробство, деградовані землі, ЄС.

Проблема сталого розвитку землекористування в Європі набуває все більшого значення в умовах глобальних змін клімату, зростаючої урбанізації та збільшення потреб у природних ресурсах. Сучасні виклики, такі як зміни клімату, деградація ґрунтів і біорізноманіття, вимагають розробки нових підходів до землекористування, які забезпечують баланс між економічними, екологічними та соціальними аспектами. Європейський Союз активно впроваджує політики, спрямовані на досягнення сталого розвитку землекористування, що включає збереження природних ресурсів, боротьбу з ерозією ґрунтів, захист біорізноманіття та забезпечення продовольчої безпеки. Вивчення пріоритетів сталого розвитку землекористування в Європі є важливим для розуміння шляхів досягнення сталості в аграрному секторі та забезпечення екологічної рівноваги.

Мета публікації – проаналізувати основні європейські пріоритети сталого розвитку землекористування, розглянути стратегії, ініціативи та методи, що

реалізуються в Європейському Союзі для забезпечення сталого використання земельних ресурсів.

Сталий розвиток землекористування є однією з основних тем європейських екологічних стратегій. Основними напрямками, що визначають політику землекористування в Європі, є:

1. Європейська зелена угода (Green Deal): Це стратегічний документ ЄС, який має на меті досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Європейська зелена угода передбачає зміни у землекористуванні, включаючи збереження біорізноманіття, відновлення деградованих земель та сприяння розвитку сталого сільського господарства через агролісівництво та органічне землеробство. Це включає зниження викидів парникових газів, покращення якості ґрунтів і води, а також захист природних екосистем.

2. Стратегія біорізноманіття на період до 2030 року: Ця стратегія передбачає відновлення 30% деградованих природних територій в Європі, що включає відновлення природних біомів, зокрема лісів, водно-болотних угідь і степів. Важливим аспектом є агролісівництво, яке дозволяє поєднати сільськогосподарське виробництво і лісові ресурси, сприяючи збереженню ґрунтів і водних ресурсів.

3. Програма "Ферма до виделки" (Farm to Fork Strategy): Ця програма спрямована на забезпечення сталого виробництва та споживання продуктів харчування. Вона включає зменшення використання хімічних добрив та пестицидів, підтримку органічного землеробства, а також розвиток коротких ланцюгів постачання, що знижує екологічний слід сільського господарства. Впровадження цієї програми має допомогти зменшити негативний вплив сільського господарства на довкілля і забезпечити сталий розвиток аграрного сектору.

4. Модернізація політики сільського розвитку (CAP - Common Agricultural Policy): Спільна сільськогосподарська політика ЄС сприяє підтримці сталого землекористування через фінансування екологічних практик, зокрема екологічно чистих технологій, відновлення ґрунтів і водних ресурсів, а також збереження традиційних агроекосистем. Підтримка дрібних фермерів та покращення екологічної ситуації в сільській місцевості є важливими елементами цієї політики.

5. Інтеграція земельних і водних ресурсів: Європейський Союз активно працює над інтеграцією управління земельними та водними ресурсами, зокрема через реалізацію стратегії управління водними ресурсами, що включає запобігання ерозії ґрунтів, збереження водно-болотних угідь і забезпечення водної безпеки для сільського господарства та громад.

У перспективі важливими напрямками сталого землекористування в Європі є:

- подальше розширення практик агролісівництва та органічного землеробства, що дозволить зберігати біорізноманіття, поліпшувати якість ґрунтів і зменшувати використання хімічних засобів;

- зростання значення цифрових технологій у сільському господарстві, зокрема використання технологій для моніторингу стану ґрунтів і прогнозування потреб у воді;
- розвиток стратегії відновлення деградованих земель, що дозволить покращити екологічний стан в Європі та забезпечити стійкість аграрних і лісових екосистем;
- поглиблення інтеграції сільськогосподарської та екологічної політики на рівні ЄС, що дозволить досягти стійкого розвитку земельних ресурсів.

Отже, європейські пріоритети сталого розвитку землекористування спрямовані на збереження природних ресурсів, боротьбу з ерозією ґрунтів і змінами клімату, а також забезпечення продовольчої безпеки для майбутніх поколінь. Програми, такі як Європейська зелена угода, стратегія біорізноманіття та "Ферма до виделки", є основою для створення стабільної, стійкої та ефективної системи землекористування в Європі. Успішна реалізація цих ініціатив вимагає постійного впровадження інноваційних технологій та співпраці між державними та приватними інститутами.

Список використаних джерел

1. Європейська Комісія. (2019). *Європейська зелена угода*. Брюссель: Європейська Комісія. URL: <https://ec.europa.eu/green-deal> (дата звернення: 29.03.2025).
2. Європейська Комісія. (2020). *Стратегія біорізноманіття на період до 2030 року*. Брюссель: Європейська Комісія. URL: <https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/strategy> (дата звернення: 29.03.2025).
3. Європейська Комісія. (2020). *Програма "Ферма до виделки"*. Брюссель: Європейська Комісія. URL: https://ec.europa.eu/food/farm2fork-strategy_en (дата звернення: 29.03.2025).
4. Європейська Комісія. (2018). *Європейська стратегія розвитку сільського господарства (CAP) 2021-2027*. Брюссель: Європейська Комісія. URL: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/cap-overview_en (дата звернення: 29.03.2025).
5. Bruwier, A., & Boivert, J. (2021). *Sustainable land management in Europe: Policies and strategies*. Springer Nature.
6. Yalçın, S., & Söğüt, E. (2022). *Agricultural sustainability and environmental challenges in Europe*. Routledge.
7. IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). (2021). *Climate change 2021: The physical science basis*. Cambridge University Press. URL: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/> (дата звернення: 29.03.2025).
8. European Environment Agency (EEA). (2020). *Land use in Europe: Trends and challenges*. Копенгаген: EEA. URL: <https://www.eea.europa.eu/themes/landuse> (дата звернення: 29.03.2025).

Abstract. The abstracts consider European priorities for sustainable land use development, in particular the main strategic initiatives of the European Union aimed at achieving climate neutrality and preserving natural resources. Particular attention is paid to the European Green Deal, the Biodiversity Strategy and the Farm to Fork Program, as well as successful examples of sustainable land use in EU countries. The practices of agroforestry, organic farming and the restoration of degraded lands are discussed as a basis for achieving sustainable development. The prospects for the development of sustainable land use in Europe are presented, including innovative technologies, cooperation between EU countries and legislative initiatives to support sustainable practices.

Keywords: sustainable development, land use, European Green Deal, biodiversity, agroforestry, organic farming, degraded lands, EU.

УДК 101.1:631/635

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-66

ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СВІТОГЛЯДУ ЗАСНОВНИКІВ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА НА ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК

Суріна Г.Ю., канд. філос. наук, ст. викладачка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0001-9180-1054>

Анотація. Інтегрований підхід у філософії, що наразі набуває все більшого поширення, акцентує на необхідності урахування при дослідженні будь-якого явища/процесу не лише об'єктивних показників, притаманних науковому підходу, але й суб'єктивних внутрішньо-психологічних і світоглядних настанов самих дослідників. З цих позицій розглянуто індивідуальні світоглядні позиції фундаторів світового органічного землеробства А. Говарда, Р. Штайнера, М. Фукуоки та деяких інших діячів цієї галузі сільського господарства. Окреслено також умови поширення органічного землеробства в Україні; приклади українських господарств, що практикують органічні методи землеробства.

Ключові слова: інтегрований підхід, органічне землеробство, фундатори органічного землеробства, регенеративне сільське господарство, агроекологія.

У наукових розвідках щодо органічного землеробства завжди переважають об'єктивно спрямовані підходи, які акцентують на технологіях, їх перевагах і недоліках, фінансово-економічних, екологічних показниках тощо. Між тим, інтегрований підхід дослідження певних природних або суспільних проблем, базований, наприклад, на теорії сучасного американського філософа Кена Вілбера, наполягає на тому, що для цілісного погляду на досліджуване явище/процес лише об'єктивного підходу недостатньо [4]. К.Вілбер пропонує мінімум чотири площини/перспективи, які, враховані разом, дають більш голографічну, об'ємну картину досліджуваного. Однією з цих чотирьох площин є суб'єктивна, внутрішньо-психологічна і світоглядна позиція дослідника явища, яка не піддається вимірюванню, але постає суттєво первинною по відношенню до явища/процесу, оскільки об'єктивні фактори впливають і набувають реалізації саме з неї. Так, для виникнення і розвитку органічного землеробства надзвичайно важливими стали індивідуальні світоглядні позиції його засновників, які зіграли провідну роль у затвердженні принципів і практик цього виду сільського господарства. Саме світоглядні позиції фундаторів, які часто надихалися духовно-релігійними настановами набагато більше, ніж науковими знаннями, сформували філософську й етичну основу органічного землеробства,